

6. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про державний земельний кадастр». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8077&skl=7

7. Про авторське право і суміжні права : Закон України № 3792-ХІІ від 23.12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64. (зі змінами).

8. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 88

9. Створення топографічних карт масштабу 1:10 000. Ecomm Co. URL: <https://ecomm.in.ua/uk/implemented-projects/stvorennya-topografichnykh-kart-masshtabu-110-000>

10. Хом'як А. Я. Щодо розвитку земельно-кадастрової системи / А. Я. Хом'як, С. К. Омельчук, Н. П. Соловійова, Г. М. Фещенко // Автомобільні дороги і дорожнє будівництво. 2020. Вип. 107. С. 104-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adidb_2020_107_15

11. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44, 356 с.

12. Prozorro. Послуги з розробки підсистеми «Земельний кадастр». URL: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-12-03-006117-a>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-96>

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО ВИЗНАННЯ СПАДЩИНИ ВІДУМЕРЛОЮ

Руденко Олена Анатоліївна

*кандидат юридичних наук,
викладач юридичних дисциплін*

*Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

Справи про визнання спадщини відумерлою вирішуються судами у цивільному судочинстві в порядку окремого провадження відповідно до ст.ст. 334-338 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) [1]. Відумерлою може бути визнано спадщину за умов, передбачених у ч. 1 ст. 1277 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), якими є такі: 1) відсутність спадкоємців за заповітом і за законом;

2) усунення спадкоємців за законом і заповітом від права на спадкування; 3) неприйняття спадкоємцями за законом і заповітом спадщини; 4) відмова від прийняття спадщини спадкоємцями за законом і заповітом [2].

Окремо слід зупинитися на тому, що згідно з ч. 2 ст. 1277 ЦК України заява про визнання спадщини відумерлою подається після спливу одного року з часу відкриття спадщини. Видається, таке законодавче положення спрямоване на забезпечення інтересів спадкоємців, виникнення права на спадкування яких залежить від неприйняття спадщини або відмови від її прийняття іншими спадкоємцями, а також спадкоємців, які пропустили встановлений законом строк для прийняття спадщини з поважних причин. Процесуальні наслідки звернення до суду із заявою про визнання спадщини відумерлою до спливу одного року з часу її відкриття визначено у ст. 336 ЦПК України, згідно з якою суд відмовляє у прийнятті такої заяви.

Слід сказати, що розгляд і вирішення справ про визнання спадщини відумерлою допускаються в окремому провадженні лише у разі відсутності спору про право, оскільки наявність такого спору унеможливує як розгляд справи в порядку окремого провадження, так і відповідно визнання спадщини відумерлою. До таких спорів можна віднести провадження у справах про усунення від права на спадкування, про визнання права власності на майно в порядку спадкування за законом, про визначення додаткового строку для прийняття спадщини, тощо. Про наявність спору про право йдеться і тоді, коли особа не може підтвердити свої спадкові права, але при цьому тривають судові процеси з приводу визнання права власності на майно у порядку спадкування. У цих випадках суд відповідно до ч. 6 ст. 294 ЦПК України залишає заяву про визнання спадщини відумерлою без розгляду і роз'яснює заявнику його право подати позов на загальних підставах. Позиція законодавця щодо можливості звернення до суду з позовом у разі залишення без розгляду заяви про визнання спадщини відумерлою є спірною, оскільки незрозуміло шляхом подання якого позову буде захищено інтереси заявника у цьому випадку. Так, наприклад, на підставі ст. 392 ЦК України орган місцевого самоврядування не може заявити позов, оскільки неправильно ототожнювати передачу спадщини територіальній громаді з визнанням права власності.

Окрім цього, відсутні підстави для визнання спадщини відумерлою у випадках наявності спадкоємця, який вважається таким, що прийняв спадщину, але не отримав свідоцтва про право на спадщину за законом або заповітом. Йдеться про спадкоємців, які постійно проживали разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини (ч. 3 ст. 1268 ЦК України), малолітніх, неповнолітніх, недієздатних осіб, а також осіб, цивільна дієздатність яких обмежена (ч. 4 ст. 1268 ЦК України).

Вимоги до заяви про визнання спадщини відумерлою встановлено у ст. 335 ЦПК України, відповідно до якої у ній зазначаються відомості про

час і місце відкриття спадщини, майно, яке входить до складу спадщини, а також докази, які свідчать про його належність спадкодавцю, інформація про відсутність спадкоємців за заповітом і законом або про усунення їх від права на спадкування, або неприйняття ними спадщини, або про відмову від її прийняття.

На подання заяв про визнання спадщини відумерлою поширюються правила інстанційної юрисдикції, встановлені у ст.ст. 23-25 ЦПК України. Це означає, що цю категорію справ розглядають місцеві загальні суди як суди першої інстанції, судом апеляційної інстанції виступають апеляційні суди з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення, судом касаційної інстанції – Верховний Суд. Водночас для цих справ законодавцем встановлено спеціальні правила територіальної юрисдикції (підсудності). Так, відповідно до ст. 334 ЦПК України заява про визнання спадщини відумерлою подається до суду за місцем відкриття спадщини або за місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини.

Заявниками у справах про визнання спадщини відумерлою можуть органи місцевого самоврядування, кредитори спадкодавця та власники або користувачі суміжних земельних ділянок сільськогосподарського призначення, якщо такі земельні ділянки входять до складу спадщини (ч. 1 ст. 1277 ЦК України). Слід сказати, що для органів місцевого самоврядування звернення до суду із заявою про визнання спадщини відумерлою є обов'язком, а не правом. Така позиція законодавця пояснюється необхідністю усунути невизначеність у правовому статусі майна, що залишилося без власника внаслідок його смерті, та неприйняття спадщини.

Відповідно до ч. 1 ст. 337 ЦПК України справа про визнання спадщини відумерлою розглядається з обов'язковою участю заявника та з обов'язковим повідомленням усіх заінтересованих осіб. Як видно, закон визнає обов'язковим залучення до участі у справі органів місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини та (або) місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини. При цьому до участі у справі може бути залучено декілька органів місцевого самоврядування у статусі заінтересованих осіб на підставі ч. 4 ст. 294 ЦПК України, наприклад, при зверненні до суду із заявою про визнання спадщини відумерлою кредиторів спадковця або власників (користувачів) суміжних земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Окрім цього, заінтересованими особами можуть бути спадкоємці за законом або заповітом, кредитори спадкодавця, співвласники майна, що входить до складу спадщини, та інші.

На підставі ст. 338 ЦПК України суд, встановивши, що спадкоємці за законом і за заповітом відсутні або усунені від права на спадкування або

відмовилися від прийняття спадщини чи не прийняли її ухвалює рішення про визнання спадщини відумерлою та про передачу її територіальній громаді відповідно до закону.

Отже, можна виділити такі процесуальні особливості розгляду справ про визнання спадщини відумерлою: 1) розглядаються у цивільному судочинстві в окремому провадженні за заявою органу місцевого самоврядування, кредиторів спадкодавця, власників або суміжних землекористувачів земельних ділянок сільськогосподарського призначення, що входять до складу спадщини; 2) розглядаються місцевими загальними судами за місцем відкриття спадщини або за місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини; 3) за результатами розгляду заяви за умови виконання вимог ст. 1277 ЦК України та відсутності спору про право суд ухвалює рішення про визнання спадщини відумерлою та про передачу її територіальній громаді.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 15.12.2022)

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 15.12.2022)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-97>

ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

Савенко Данііл Миколайович

*аспірант кафедри цивільного та господарського права
юридичного факультету*

*Національного університету біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

За законодавством України торговельна марка – це будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для визначення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами (зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів [1, ст. 492];